

A bölcész zeneigazgató: Sir László

-Kérem, mondjon néhány szót önmagáról, mikor, hogyan került a zenekarhoz, hogyan indult el a zeneigazgatói pályán?

-Magyar német szakos gimnáziumi tanárként kezdtem pályafutásomat 1967-ben. Később, 1975-től '81-ig a Miskolci Városi Tanács művelődési osztályának voltam helyettes vezetője. A kultúra intézményeivel ekkor kerültem szorosabb kapcsolatba, itt ismertem meg a már akkor jó nevű Szimfonikus Zenekar munkáját, gondjait is. 1981-ben állásomról lemondtam, és ekkor kerültem a zenekarhoz igazgatónak.

A városi zenekarnál addig szokásos igazgató-karnagy feladatkör szétbontása akkor még eléggé úttörő megoldás volt, az pedig, hogy nem zenész az igazgató, még ma sem vált gyakorlattá. Három évre terveztem akkoriban a zenekarnál tölthető időt, ami alatt a jó szakmai színvonalú, de az intézményesülés alacsony fokán álló, elhelyezési gondokkal küzdő, viszonylag csekély foglalkoztatottságú együttesből önálló, stabil, gazdaságilag és munkakörülményeit tekintve is megfelelő működésű zenekar válik. Bár ezek a célok jórészt megvalósultak, én itt maradtam, beleszeretve a zenébe és az együttesbe, észre se véve az évek múlását, hogy tizenöt év azóta már eltelt.

- Milyen az a Zenekar amelyikbe csak így bele lehet szeretni?

- A zenekar Miskolc város zenekara, kizárólag városi fenntartású. 84 zenész tagja van, akik itt megtelepedett művészek, jórészt születésük szerint is miskolciak. Zenekari munkájuk mellett általában tanítanak a város zeneiskoláiban, szakközépiskolájában és a főiskolai tagozaton. Igen kiegyensúlyozott, összeszokott együttes a miénk, alig-alig van fluktuáció. A

zenekarban a különböző generációk aránya kedvező. Persze a legidősebbek, az alapító tagok is csak 50. évükben járnak, s ők már több mint 30 éve játszanak az együttesben.

A zenekar legfőbb jellemzője a fegyelmezett, odaadó, a zenei értékeket tisztelő, felelősségteljes munka. A karmesterek általában szeretnek a miskolci zenekarral dolgozni, elképzeléseik megvalósításához zenészeim igazi partnerek.

- Milyen körülmények között dolgozik zenekarával?

- Működésünk közvetlen körülményei megfelelőek. Saját színházunk, próbatermünk van. Természetesen a próbaterem lehetne nagyobb, jobb akusztikájú, de mi az, ami nem lehetne jobb?! Mindenesetre zavartalanul tudunk dolgozni.

- Hogyan épül fel a zenekar vezetése? A művészeti és az adminisztrációs vezetés milyen kapcsolatban van egymással? Kie a felelősség, a döntő szó?

- A zenekar vezetésének struktúrája a legtöbb zenekaréhoz hasonló. Az intézmény felelős vezetője az igazgató, aki a teljes működésért egyetemleges felelősséggel tartozik. A művészeti munka irányítója a művészeti vezető, a gazdálkodással kapcsolatos feladatokat a gazdasági vezető tartja kezben. Az igazgató a két terület közötti érzékeny egyensúlyra úgy vigyáz, hogy a célkitűzések és lehetőségek ellentmondásait kezelje, másrészt az eszközöket a célkitűzések megvalósítására mozgósítja.

A jelenlegi felállásban már 12 éve dolgozunk, így elmondhatom, hogy Kovács László karnagy úrral való együttműködésünk kiállta az idő próbáját. Egyébként nem hiszek a struktúrák meghatározó mivoltában, annál inkább a struktúrákban részt vevő személyekében. Az ő személyi adottsága-

ikon, jellemükön, gondolkodásmódjukon múlnak a dolgok.

- A köztudatban, azt hiszem, még mindig igen erősen él az a kifejezés, hogy „vidéki zenekar”. Az ország második legnagyobb városában, az itt működő zenekar esetében mi a helyzet, milyen előnyei, hátrányai vannak, hogy nem a fővárosban működnek?

- A „vidékiesség” lehet földrajzi meghatározás, lehet magatartásforma, lehet (illetve dehogy lehet!) színvonal-meghatározás. Mi egyik értelemben sem érezzük, és valljuk magunkat vidékinek. Miskolc amúgy is egy egész régió zenei központja, tele kisebbrendűségi érzésekkel ennek a szerepnek nem lehet megfelelni. A provincializmus kátyúit igyekszünk elkerülni.

De a vidéken dolgozás kétségteljesen jelent többféle objektív hátrányt. Nincs például hangversenytér, nincs egy egész koncertet vagy akár csak egy szimfónia vagy versenyműtételt egészében közvetíteni képes helyi TV, rádió. Nemcsak műsoridő nincs, nincsenek hozzá kellő számban kamerák, zenei rendezők, a komolyzenei felvételeket jó minőségben rögzítő hangmérnökök, nincs lemezfelvételhez alkalmas korszerű technika, a helyi, sokszor csak szakaszosan létező kritika nem fér be az országos lapokba, stb. Ezeket a hátrányokat kell leküzdenünk. Olyan rendezvényeket, hangversenyeket kell igen jó színvonalon produkálnunk, ami Pestről idevonzza a TV-t, a Magyar Rádiót. Szerencsére egyre több ilyen alkalom adódik, nemzetközi karmesterkurzus, a TV nemzetközi karmesterversenye, zenei világnapi koncert, vagy a most készülő műsor Miskolc zenei életéről. Másrészt pedig nekünk kell Pestre menni, és ott szerepelni. Ezt is megtettük az elmúlt években vagy 70-80-szor.

Nekem azonban az a kedvesebb - és a fenntartó városnak hasznosabb - ha Miskolcra tudjuk vonni az országos figyelmet.

- Milyen helyi adottságokkal kell szembenéznie, milyen ellentmondásokkal, nehézségekkel kell nap mint nap megküzdnie?

- A város zenei élete igen pezsgő, magas színvonalú. Magunk is csodálkozunk, hogy egy gazdaságilag válságövezetként nyilvántartott régióban a kultúra intézményei milyen nagy hatásokkal működnek, vonzerejük állandóan erősödik. Mind a bérletes, mind az egyedi rendezésű koncertek zsúfolt házak előtt mennek. Az utóbbi években még nőtt is a bérletesek száma, új bérletsorozat (már a harmadik!) beindítása vált lehetővé és szükségesé. A város - persze - igen nagy gondokkal küzd. A lebénult nehézipar, a munkanélküliség, az általános pénztelenség ellenére kell intézményeit - legalább stagnáló színvonalon - fenntartani.

Az általános forráshiány mellett is áldoz az úgynevezett „magas” kultúrára: befejezéséhez közeledik a nagyszabású színház-rekonstrukció, új városi könyvtárközpont épült, az idén adják át a Miskolci Galéria új épület-együttesét. És még működünk mi is. Nem tettek minket lehetetlenné a költségvetés elviselhetetlen lefaragásával, a megvalósíthatatlan bevételi előírásokkal. De azért nehéz. Fenntartásunkhoz több mint 30 %-ban pályázatokból és saját bevételekből kell a fedezetet megteremteni.

Külső támogatók, szponzorok, esetenként, egyes koncertek szervezéséhez található, de állandó, nagyobb összeggel segítő szponzort Miskolcon nemigen talál. A gazdaság nehezen működik, a bankok, biztosítók budapesti cégek fiókjai, tőlük csak morszákra telik, ha egyáltalán valamit, akkor inkább a spórtot támogatják. A koncertekkel kapcsolatban csekély reklámhatékonytságot várhatnak el az üzletfeleikkel való kapcsolatban, a kultúra nyújtotta lehetőséget még nem ismerték fel. De lassan formálódnak ezek a lehetőségek is, a kölcsönös előnyök tudatosításán is sokat dolgozunk.

A legnagyobb problémák nem a

működésben, hanem a bérezésben mutatkoznak. A közalkalmazotti besorolás legfelső kategóriáiban is méltatlan és szégyenteljes összegei mellett kell jó zenekart együtt tartani, és magas művészi színvonalat elvárni tőle. Mindig is hálás voltam, és leszek a zenekari tagságnak, hogy muzsikálásuk közben túteszik magukat rossz helyzetükön. Az uniformizáló bértábla nem képes elismerni a foglalkozási specifikumokat, a rendszeres szombati és vasárnapi próbákat, az estéket és éjszakákat, a pódiumstresszt, az állandó egyéni megmérettetést stb. Tulajdonképpen ez a legnagyobb probléma.

- Mit tehet, mit tud tenni annak érdekében, hogy a zenekarok közti egyre erősödő piaci verseny közepette meg tudjon felelni a követelményeknek?

- Miskolcon nem a zenekarok közötti piaci konkurenciával kell küzdeni, hanem éppen ellenkezőleg, a konkurencia hiányából eredő csapdával: az önelégültséggel. Ezért is hívunk a bérleti sorozatokba más zenekarokat (ÁHZ, Liszt Ferenc Kamarazenekar, idén a Szegedi Szimfonikus Zenekar, két-három évenként a Debreceni Filharmonikus Zenekar). Mi is bemutatkozunk más városokban is, törekszünk sok budapesti fellépésre és a külföldi koncertturnék is ösztönzőek a teljesítményre. Így minket is meg tudnak ítélni más helyszíneken is, miskolci közönségünk is kap összehasonlítási lehetőséget.

- Ezeket a szempontokat figyelembe véve, hogyan alakítja a zenekar repertoárját? Mit tud tenni a zenekari kultúra előrevitelében, és hogyan tud megfelelni a közönség elvárásainak?

- A zenekar repertoárja - de tulajdonképpen mindegyik zenekaré - igen széles. Sok kortárs zenét játszottunk és játszunk, benne igen szívesen magyar szerzők műveit. A közönség Miskolcon - éppúgy mint a Zeneakadémián rendezett koncerteken - csak korlátozottan kész a kortárs művek befogadására. A műsorpolitikában ezért arra kell törekednünk, hogy a kortárs zenét következetesen, de keretek között kínáljuk. Szerzői estek, szerzői lemezek közreműködői vagyunk, igyekszünk ezzel is hozzájárulni a zene mint művészet önfejlődéséhez, a kortárs zene

megismertetéséhez. Ez motiválja például a Veress Sándor életmű CD-re való felvételét is, a Schweizer Musik zenekiadóval kooperálva.

Egyébként is tágítjuk a repertoárt, a bérleti, inkább tradicionális műsor-szervezésű koncertek, az operakeresztmetszetektől a nagyzenekari ragtime-feldolgozásokon át a híres filmzenékig. A repertoár bővítés - hitünk szerint - új közönséget is jelent.

- Milyen feladatokat tűzött maga elé az ifjúság zenei nevelésében?

- Súlyponti kérdése munkáknak az ifjúsággal való találkozás, az ifjúság és a zene találkozása. Évente 35 koncertet adunk az általános és a középiskolás korosztály számára, ez éves koncertjeink számának 50 %-a. Úgy vélem azonban, hogy a hangversenyek rendezési módját meg kell változtatni, oldani kell a kötött formát, többször és élményszerűbben kell átlépni a nézőtér és a pódium közötti elválasztó vonalat.

- Működik a városban színház, sokat turnéznak, lemezeket készítenek. Hogyan lehet mindezt összeegyeztetni, kapcsolatokat fenntartani? Mi a feladata a zenekari igazgatónak ezen a téren?

- A zenekar munkája igen sokrétű, a mintegy 50 bérleti koncert mellett kb. még 20 egyedi koncertet adunk éva donként, ebben a futó évadban felvettünk 5 CD-re való anyagot, 3 külföldi turnénk van, és rendezünk Jurij Szimonovval egy nemzetközi karmesterkurzust. A szervezés természetesen igen szigorú, fegyelmezett munkát kíván, s nemcsak az igazgatótól. Parányi, apparátusnak nem is nevezhető munkatársi gárda végzi nagy lelkiismerettel. A jövőben ezen a területen mindenképpen fejlesztésre lesz szükség, mert PR-rel összefüggő feladatokat, a szponzorálás szervezését, az impresszáls és az igazgatás általános, mindennapi és sokrétű feladatait egy személy aligha tudja jól ellátni.

- Milyen lehetőségei vannak egy zenekari igazgatónak, hogy zenekarát menedzselje? Mi a véleménye a menedzselés kérdéséről?

- A menedzselés többszintű feladat az én értelmezésemben. Fontos kérdés, hogy a fenntartó város hogyan menedzseli zenekarát, mennyire szereti, mi-

lyen körülmények között tartja fenn, mennyire büszkélkedik vele, hogyan számít rá várospolitikájában, nemzetközi kapcsolataiban, s jó színvonalát hogyan honorálja. Ezekről a kérdésekről részben korábban már szóltam, és még hozzátehetem, hogy a város vezető testületei és közössége is szereti zenekarát.

A helyi sajtó megfelelően foglalkozik zenekarunkkal, három napilap jelenik meg a városban, s mindháromban hírt adnak a munkánkról, turnéinkról, s elég rendszeresen kritikák is megjelennek. Az országos sajtó ritkán, a Magyar Televízió és Rádió viszont elég rendszeresen közvetíti koncertjeinket, ad hírt rólunk. De - mint már említettem - a PR-munkán, reklámtevékenységeinkön lehet még javítani. A zenekari menedzselés fő feladata arról gondoskodni, hogy pénz legyen, em-

ber legyen és feladat legyen. Hogy ez hogyan sikerül, tulajdonképpen az előzőekben erről beszéltem. Persze mindennapos harc ez, melyben győzelmeket aratunk és csatákat veszünk.

- *Hogyan emlékezik vissza az igazgatói poszton eltöltött hosszú időre? Milyen eredményeket sikerült elérni?*

- Az elmúlt tizenöt év sok szép emléket jelent számomra. E hosszú időszak eredményeit, sikereit felsorolni nehéz lenne.

Vannak azonban egyre fejlődő, állandósulni látszó eredmények. Ezekre személy szerint is büszke vagyok: folyamatosan sikerült biztosítani a működés stabil feltételeit, nyílt, ő-szinte, nyugodt légkör van az együttesben, az együttesnek rangja és tekintélye van, folyamatosan fejlődtek a tárgyi és személyi feltételek.

- *A zenekari igazgató munkája sokrétű, sokféle képességet igénylő szakma. Ön is nagyon elfoglalt, nehéz utolérni. Jut még valami másra is ideje a sok elfoglaltság mellett?*

- A zenekar igazgatójának munkája szerteágazó, sok energiát igényel, de mindig tegyük hozzá, hogy szép és érdekes is. Hogy hogyan látja el, azt másoknak kell megítélni. Kevés szabad időmben tanítok (német nyelvet a főiskolai tagozaton), ebben az évben továbbképezem magam az ELTE Kulturális Menedzserképző Tanfolyamán. Rendszeresen járok színházba és megtekintem a jelentősebb kiállításokat is. Már régen nem unatkoztam.

- *Milyen terveit, vágyait vannak?*

- Terveim és vágyaim? Legyen zenekarunk világhírű. És én is. Mi más lehetne?

Próbajáték

A BM Duna Szimfonikus Zenekar

próbajátékot hirdet a következő szólalomokra:

1. - Első hegedű tutti
2. - Cselló tutti
3. - Bőgő tutti
4. - Ütőhangszerek, timpani kötelezettséggel.

A próbajáték helye:

Bp. X. Kerepesi út 53. (próbatere)

A próbajáték időpontja:

1996. Április 16. kedd 13.00 óra

A próbajáték anyaga:

1. Hegedű: Bach tétel és Versenymű saroktétel
2. Cselló: Bach tétel és Versenymű saroktétel
3. Bőgő: Versenymű saroktétel
4. ütő: szabadon választott mű

valamint kijelölt zenekari anyag, amely a zenekar próbatermében átvehető délelőtt 10-13.00 óráig.

(Próbatere): telefon és fax: (06-1) 117-5858)

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít!

A próbajátékra kézzel írott önéletrajzát kérjük hozza magával.

Levélcím: 1051. Budapest, Zrínyi u. 5.

BM Duna Palota Művelődési Központ

Telefon és fax: 06-1-117-2773

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

próbajátékot hirdet 1996. Április 2-án, kedden 12.00 órakor nagybőgő szólamvezető és nagybőgő tutti állásra.

A próbajáték anyaga:

Bottesini-Konzert I. tétele kadenciával vagy Koussevitzky-Konzert I. tétele vagy Dittersdorf-Konzert I. tétele kadenciával.

Zenekari anyag: Beethoven: V. szimfónia III. tétel

Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel (Recitativo)

Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei (Samuel Goldenberg-variáció)

Verdi: A végzet hatalma - nyitány

A próbajáték helye: Bartók Terem (Szombathely,

Rákóczi út 3. A zenekari anyagot szükség esetén

megküldjük, zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk. Jelentkezési határidő: 1996. március 25.

Cím: Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely Thököly u. 14.

A Magyar Szimfonikus Zenekar

próbajátékot hirdet II. fagott + kontrafagott egész állásra. A próbajáték anyaga:

Mozart vagy Weber fagottverseny I-II. tétele

Ideje: 1996. június 5-én 10 órától

Helye: IX. ker Bp. Páva u. 10-12. a zenekar székházában.

A zenekari anyag iránt érdeklődni, a próbajátékra jelentkezni lehet a **215-5770**-es telefonszámon, a zenekar művészeti titkáránál.